

Celjani in Alma Maksimiljana Karlin

Razvoj odnosa Celjanov do Alme Maksimiljane Karlin od konca
2. svetovne vojne do danes

Raziskovalna naloga

Avtorici: Gaja Zabukovšek Lipovšek, Alja Gajšek
Mentorja: prof. Darja Povše, Urh Ferlež
Področje: zgodovina

Celje, Mladi za Celje 2020

Zahvala

Radi bi se zahvalili našima mentorjema gospe Darji Povše in gospodu Urhu Ferležu, ki sta nama zelo pomagala pri pisanju in raziskovanju te naloge. Zahvalili bi se tudi profesorjema Petri Kotnik, prof., za lektoriranje naloge in Igorju Kastelicu za pomoč pri urejanju naloge.

Še posebej pa bi se radi zahvalili gospe Barbari Trnovec za izčrpen intervju, s katerim nam je odprla oči in pomagala razumeti odnose Celjanov do Alme Maksimiljane Karlin.

Povzetek

Alma Maksimiljana Karlin se je rodila leta 1889 v Celju. Bila je ena največjih svetovnih popotnic in v svojem času zelo priljubljena pisateljica. Negativni odnos javnosti do nje se je izoblikoval s prihodom nacizma na oblast, še poslabšal pa se je v socialistični Jugoslaviji, kjer je bila nemško govoreča Alma Karlin, kritičarka vsakršnih političnih režimov, odrinjena na rob družbe, ožigosana kot čudakinja in pozabljena. Proti koncu 20. stoletja se je odnos do Alme Karlin spet izboljšal, začele so se izvajati znanstvene raziskave o njenem življenju in delu, v javnosti pa njeno delo spet dobiva pomen, ki si ga zasluži. V raziskovalni nalogi sta povzeta življenje in delo Alme Karlin s poudarkom na dojetanju njene zgodbe skozi čas. Kaj Celjani mislijo in vedo o njej danes, je preverjeno z obširno anketo. Anketiranci so bili iz vseh starostnih in izobrazbenih skupin, zato so rezultati reprezentativni. S predvidevanjem rezultatov ankete je bilo postavljenih pet hipotez, dve sta se izkazali kot pravilni, ena kot delno pravilna. Rezultati ankete so pokazali, da je poznavanje Alme Karlin med Celjani na splošno dobro in da je odnos do nje res bolj pozitiven kot v preteklosti. Almo Karlin najbolj podrobno pozna starejša generacija. Pomembna ugotovitev je bila tudi, da za razširjene neresnice o Almi Karlin niso krivi le miti in govornice, temveč tudi nerazumevanje kompleksne narodnostne situacije v Celju ob koncu 19. stoletja. Pozitivno presenetli dejstvo, da se je največji delež anketirancev z Almo Karlin seznanil v šoli, kar pomeni, da je že našla svojo pot v izobraževalni sistem (vsaj na Celjskem). Kot priloga je nalogi dodan tudi intervju z Barbaro Trnovec, ki življenje in delo velike ženske tudi poklicno raziskuje.

Kazalo vsebine

Zahvala	2
Povzetek	3
Namen raziskovalne naloge.....	6
1 UVOD	7
1.1 Predstavitev raziskovalnega problema.....	7
1.2 Metode raziskovanja.....	8
1.2.1 Delo z literaturo	8
1.2.2 Pričevanja.....	8
1.2.3 Anketa.....	8
1.2.4 Intervju.....	8
1.2.5 Fotografiranje	9
1.3 Hipoteze	9
2 TEORETIČNI DEL	10
2.1 Iskanje Almine identitete	10
2.1.1 Almina mladost	10
2.1.2 Pot v svobodo	11
2.1.3 Obdobje zatona	12
2.2 Odnos do Alme Maksimiljane Karlin	13
2.2.1 V času Alminega življenja	13
2.2.2 Samostojna Slovenija	14
3 EKSPERIMENTALNI DEL	18
3.1 Potek raziskovanja	18
3.2 Problemi.....	18
3.3 Predstavitev rezultatov raziskovanja	18
3.4 Anketa.....	18
3.4.1 Predstavitev vzorca	18
3.4.2 Rezultati vprašalnika	18
3.5 Intervju.....	27
3.5.1 Pogovor z Barbaro Trnovec.....	27
4 DISKUSIJA	30
4.1 Ovrednotenje hipotez	30
5 ZAKLJUČEK.....	33
6 VIRI IN LITERATURA	34
6.1 Literatura	34
6.2 Elektronski viri	34
7 PRILOGA	35
7.1 Anketa Alma Maksimiljana Karlin	35

Kazalo slik

Slika 1: Kip Alme Maksimiljane Karlin (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)	9
Slika 2: Alma Maksimiljana Karlin in Thea Shreiber Gammelín (foto: https://www.kamra.si/mm-elementi/item/alma-in-thea-v-pecovniku-pri-celju.html)	12
Slika 3: Spominska poštna znamka Alme Maksimiljane Karlin (foto: MMC RTV SLO)	16
Slika 4: Spominska plošča (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)	16
Slika 5: Kip Alme Maksimiljane Karlin (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)	17

Kazalo grafikonov

Graf 1: Spol anketirancev	19
Graf 2: Starost anketirancev	19
Graf 3: Stopnja izobrazbe	20
Graf 4: Ocena znanja o Almi Maksimiljani Karlin	21
Graf 5: Prva seznanitev z Almo Maksimiljano Karlin	21
Graf 6: Mediji	22
Graf 7: Poznavanje obletnice	22
Graf 8: Poznavanje krajev, kjer lahko pridobimo informacije o Almi Maksimiljani Karlin	23
Graf 9: Ocena današnjega odnosa do Alme Maksimiljane Karlin	24
Graf 10: Spomin na Almo Maksimiljano Karlin	24
Graf 11: Poznavanje kraja, kjer je stanovala	25
Graf 12: Poznavanje avtorja kipa	25
Graf 13: Poznavanje kraja, kjer je pokopana	26

Namen raziskovalne naloge

Življenje in delo Alme Maksimiljane Karlin je bilo v preteklih desetletjih že precej podrobno raziskano, napisanih je bilo nekaj monografij, mnogo člankov, v slovenščino je bilo prevedenih kar nekaj njenih del, Pokrajinski muzej Celje je pripravil stalno razstavo, več občasnih razstav in dogodkov. Nesmiselno bi bilo, da bi skušali v raziskovalni nalogi odkriti kaj novega o Almi Maksimiljani Karlin, zato sva se osredotočili na raziskovanje dožemanja Alme Maksimiljane Karlin med Celjani. S pomočjo obširnega anketnega vprašalnika sva preverili njihovo znanje Almine o življenju in delu, kje so dobili informacije o njej, o poznavanju kulturnih spomenikov, povezanih z njo ipd. Namen naloge je bil torej pokazati, kako danes pripadniki različnih starostnih in izobrazbenih skupin dojemajo in poznajo Almo Maksimiljano Karlin.

1 UVOD

1.1 Predstavitev raziskovalnega problema

Slovenci se radi pohvalimo z velikimi imeni našega naroda, kot so France Prešeren, Jože Plečnik, Ivana Kobilca, danes tudi Tina Maze, Urška Žolnir, Luka Dončič itd. Vsi omenjeni imajo več skupnih lastnosti. Slavimo jih, smo ponosni nanje, po njih so poimenovane prestižne nagrade in še več. Toda ena izmed najbolj izobraženih in neverjetnih žensk je še vedno deležna lažnih predstav in mitov o tem, kdo je pravzaprav bila.

Sva dijakinji drugega letnika in v raziskovalni nalogi sva se lotili raziskovanja Alme Maksimiljane Karlin in odnosa Celjanov do nje v času njenega življenja in danes. Zanimalo naju je, kako danes Celjani gledajo na njeno zapuščino in ali se jim zdi, da bi mesto moralo narediti še kaj več za utrditev njenega ugleda.

Ena od naju prihaja iz Celja in je bila že v osnovni šoli seznanjena z Almo Maksimiljano Karlin, medtem ko je druga prvič res spoznala Almo skozi to raziskovalno nalogo. Že na samem začetku sva opazili, kako se najino poznavanje Alme Maksimiljane Karlin razlikuje. O njej sva se pogovarjali z vrstniki, starši in drugimi, ugotovili sva, da se njihovo vedenje in odnos do nje močno razlikujeta.

Danes Almo Maksimiljano Karlin lahko srečamo v mestu (kip, spominska plošča ...). Kako pa je bilo to včasih? To naju je še posebej zanimalo. Zato sva sklenili raziskati spreminjanje odnosa do nje kot osebnosti, do njenega dela in potovanja skozi časovno obdobje od časa njenega življenja do danes.

V senci najinega raziskovalnega dela pa sva odkrili še nekaj, kar naju je zelo presenetilo – resnico o Almi, ki je danes prekrita s prtom konstruktov. Ti izhajajo predvsem iz negativne oznake, ki temelji na napačno interpretiranih podatkih, človeški površnosti, predsodkih in raznih izmišljotinah ter govoricah. Prav tako pa njeni častilci ustvarjajo lažen blišč in jo povzdigujejo v neverjetno osebo brez napak. Prava podoba Alme Maksimiljane Karlin pa še danes, žal, ni vsem povsem znana.

1.2 Metode raziskovanja

Za raziskovanje najinega problem sva skušali uporabiti čim več različnih metod, s katerimi bi omogočili temeljitejši pogled na raziskovalni problem.

1.2.1 Delo z literaturo

Kot temeljni vir literature sva uporabili monografijo Kolumbova hči: življenje in delo Alme Maksimiljane Karlin, ki jo je napisala Barbara Trnovec, s katero sva opravili tudi intervju, saj je svoje življenje posvetila njej. Barbara Trnovec je vodilna osebnost pri nas, ki je širši javnosti predstavila Almo Maksimiljano Karlin in s pomočjo virov ter znanstvenih raziskav odkrila njeno pravo podobo. Prav tako je tudi kustosinja stalne razstave v Pokrajinskem muzeju Celje in razstave, ki je bila leta 2017 v Cankarjevem domu v Ljubljani. Pregledali sva tudi monografijo Jerneje Jezernik z naslovom Alma Karlin, državljanka sveta in tudi druge vire.¹

Da bi dobili vpogled v spremembo odnosa Celjanov do Alme skozi čas, sva skušali najti čim več slovenskih člankov, ki so govorili o Almi skozi leta. Članke sva temeljito pregledali.²

Pri raziskovanju njenega življenja sva si pomagali tudi z diplomsko nalogo Judite Tkavc z naslovom: Alma Karlin – nikogaršnja in naša, vstopanje Alme Karlin v slovenski literarni sistem.

1.2.2 Pričevanja

Barbara Trnovec nama je radodarno pomagala in posredovala gradivo s posnetki pričevanj o Almi Maksimiljani Karlin z naslovom Thea Gammelin. Ljudje, ki so na posnetku pripovedovali o Almi, so bili njeni sorodniki, sosedi, dobri znanci in prijatelji.

Preko teh posnetkov sva dobili širši vpogled v njen svet, kako je izgledala, se oblačila in doživljala svet okoli sebe in kako so jo doživljali oni (sorodniki ...). Posnetke sva predelali in iz njih sva izluščili različne odnose, ki so jih imeli in še imajo ljudje do njiju.

1.2.3 Anketa

Anketa je pisna metoda spraševanja. Omogočila nama je zajeti odgovore veliko večjega števila ljudi. Tako sva dobili realnejši pogled na odnos do Alme Maksimiljane Karlin. Ker je anketa anonimna tehnika pridobivanja informacij, to pripomore tudi k večjemu faktorju iskrenosti pri odgovarjanju na vprašanja. Za naju je ta anketa predstavljala vpogled v to, kako Celjani poznajo Almo in kako se je njihovo vedenje o njej s časom spreminjalo.

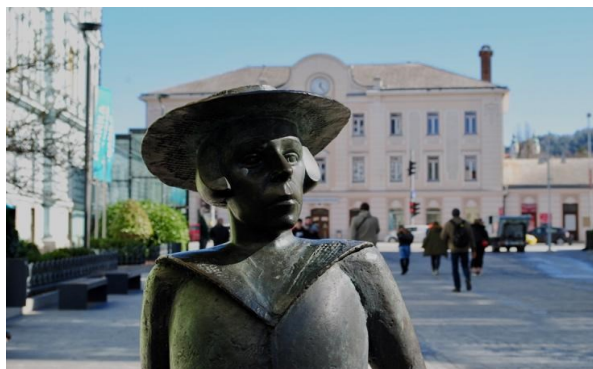
1.2.4 Intervju

V ponedeljek, 2. 3. 2020, sva se skupaj z mentorico srečali z Barbaro Trnovec in opravili intervju z njo. Dobili sva še nekaj zelo dragocenih informacij.

¹ Glej: Literatura in Viri.

² Glej literarni vir: <http://www.aristej.si/slo/PDF/Dialogi%209%2018.pdf>.

1.2.5 Fotografiranje

Slika 1: Kip Alme Maksimiljane Karlin (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)

Da bi se še bolj povezali z Almo Maksimiljano Karlin in se tudi sami našli v njeni zgodbi, sva odšli do najpomembnejših obeležij in spomenikov, ki nas danes spominjajo nanjo, in jih fotografirali.

Najprej sva si ogledali zbirko predmetov v Pokrajinskem muzeju Celje, ki jih je prinesla s seboj s svojih potovanj okoli sveta, in se nato sprehodili do mesta, kjer je nekoč stala njena rojstna hiša, danes pa se na tem mestu nahaja spominska plošča, ki sva jo tudi fotografirali. Po Prešernovi ulici sva se sprehodili do hotela

Evropa, pred katerim stoji njej posvečen kip. Odpravili sva se tudi na Pečovnik, kjer je preživela zadnja leta svojega življenja, in na njen grob na Svetini.

1.3 Hipoteze

Pred začetkom raziskovalnega dela sva postavili pet hipotez, ki sva jih pozneje potrdili ali ovrgli.

1. Predpostavljava, da se je odnos do Alme Maksimiljane Karlin spremenil na bolje.
2. Večina ljudi še vedno ne ve, kdo je bila Alma Maksimiljana Karlin.
3. Z Almo Maksimiljano Karlin je najbolje seznanjena najstarejša generacija (upokojenci).
4. Razlog za slabo poznavanje resnice o Almi Maksimiljani Karlin so predvsem govornice in miti, ki so si jih ljudje izmislili skozi leta.
5. Znanje o Almi Maksimiljani Karlin se najpogosteje širi preko medijev.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Iskanje Almine identitete

Da bi se lahko začeli pogovarjati o odnosu Celjanov do Alme Maksimiljane Karlin in da bi razumeli, ali je bila njena podoba v njihovih očeh realna, sva morali Almo sami še natančneje spoznati. Če bi poznali samo dejstva o njenem življenju, ne pa okolja, v katerem je odrasla, in načel, ki so jo vodila v življenju, ne bi mogli ovreči raznih stereotipov in govoric, ki kvarijo in uničujejo ne samo ugled, ampak identiteto te osebe. V teoretičnem delu sva s povzemanjem virov predstavili življenjsko pot Alme Maksimiljane Karlin in opozorili na nejasnosti ter laži, pod katerimi je bila skrita njena prava identiteta.

2.1.1 Almina mladost

Alma Maksimilijana Karlin se je rodila 12. 10. 1889 v Celju v meščanski družini. Rodila se je slovenskim staršem, 60-letnemu upokojenemu majorju avstrijske vojske Jakobu Karlinu in 45-letni Vilibaldi Miheljaki, ki je bila učiteljica na celjski dekliški šoli.

Odnos staršev do nje se je močno razlikoval. Ker se je rodila dokaj starim staršem, je imela ob rojstvu nekaj telesnih hib. Zanje se njen oče ni zmenil in je svojo deklico vzgajal v duhu dečka. Poudarjal je pomen poguma, osredotočenost na dosego cilja in pripomogel pri gradnji njene notranje moči, kar pa je bilo popolnoma v nasprotju z normami takratne družbe, ki so veljala za vzgojo deklic, ki jim je sledila njena mati. V tistem času je bila celjska višja in ugledna družba sestavljena predvsem iz nemškega prebivalstva in če se je hotel Slovenec povzpeti po družbeni lestvici navzgor, se je moral prilagoditi. Nekaj takega je storila tudi Almina mama, ki je veljala za ugledno damo. Prav zaradi tega, ko je po očetovi smrti Almino vzgojo prevzela njena mama, se v mladi deklici pojavijo veliki dvomi o njeni identiteti. Vilibalda, »popolna« ženska, se nikakor ni bila zmožna sprijazniti z nepopolno hčerko, ki so ji ob rojstvu napovedali, da bo duševno prizadeta, saj je bila napol hroma, asimetričnega telesa, imela je poškodovane noge in napol priprto oko. Hčeri je večkrat povedala, da je grda, kar je imelo tudi negativne posledice ne samo na njen odnos z materjo, ampak tudi kasneje na njene stike z moškimi. Ker pa je njena mati poskušala popraviti hčerino podobo, s katero ni bilo prav nič narobe, je morala kot mlado dekle prestati hude ortopedske operacije, ki pa niso imele nikakršnega učinka saj je te 'pomanjkljivosti' Alma prerasla in tako vstopila v odraslost samo s povešeno levo veko. Vse to je imelo nanjo velik negativen učinek, ki jo je pripeljal tudi do prvega poskusa samomora.³

Čeprav so bili njeni starši slovenskega rodu, je bila Alma Maksimiljana Karlin vzgojena kot Nemka. Doma so vedno govorili v nemškem jeziku zaradi njihovega družbenega položaja. Posledično ni nikoli govorila zelo dobro slovensko, zato je tudi pisala v nemškem jeziku. Želela si je, da ji njen narod tega ne bi zameril in bi razumel, da je odrasla v času, v katerem je veljala nemščina za dominantni jezik v Celju. A kot se je izkazalo, temu ni bilo tako, saj ji nekateri ljudje še danes zamerijo dejstvo, da je pisala v nemščini, in jo imajo zato za izdajalko.⁴

Alma Maksimiljana Karlin je srednjo šolo končala v Gradcu, svoje šolanje pa nadaljevala na londonski univerzi *Society of Arts*.

³ Vir: Trnovec, Barbara: Kolumbova hči: življenje in delo Alme M. Karlin. Celje: Pokrajinski muzej. 2011.

⁴ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

Življenje v Angliji je bilo zanjo bistvenega pomena. Dejala je, da se je leta 1908 podala v prostovoljno izgnanstvo. Počutila se je svobodno, kljub temu da je delala skoraj cele dneve. Njen zaslužek pa je bil tako skromen, da jo je to pripeljalo do ponovnega razmišljanja o samomoru. Po drugi strani pa se je zavedala, da se ne bi mogla nikjer drugje na svetu naučiti tako veliko različnih jezikov v tako kratkem času in spoznati toliko različnih in zanimivih ljudi. V Angliji se je začela zanimati za azijske kulture, zato je odgovoren predvsem Japonec Nobujijem G., ki ga je učila angleščino, on pa ji je pripovedoval o Japonski in celotni Aziji. Spomladi leta 1914 je diplomirala iz osmih tujih jezikov: danščine, norveščine, švedščine, angleščine, francoščine, italijanščine, španščine in ruščine. Junija istega leta pa je čez noč postala nezaželeno zaradi začetka 1. svetovne vojne, saj je bila državljanka Avstro-Ogrske, s katero je bila Velika Britanija v vojni. Pobegnila je na Norveško in kasneje odšla na Švedsko.⁵

2.1.2 Pot v svobodo

Ta čas je zanjo predstavljal velik prelom v njenem življenju. Odločila se je, da bo postala popotnica in pisateljica. Resnica, zakaj se je Alma Maksimiljana Karlin odpravila na potovanje okoli sveta, leži tudi v njeni želji, da bi jo njen narod ljubil. Pri tem ne moremo natančno vedeti, ali je mislila na Slovence ali Nemce. Če povzamemo, da je se je vse do vrnitve v Celje po drugi svetovni vojni sama imenovala za Nemko, lahko rečeno, da se ji je želja izpolnila, saj je po vrnitvi s potovanja in po izdaji svojih prvih potopisov doživela v Nemčiji ogromen uspeh. Na območju širše Evrope je bila sprejeta kot priznana predavateljica. Prve izdaje in ponatisi njenih del so se samo v Nemčiji približali številki sto tisoč, kar je neverjetno za tisti čas. Če pa pogledamo situacijo z druge perspektive, in sicer če povzamemo, da je govorila o Celjanih, kar je teoretično mogoče, saj je bil eden izmed razlogov za njen odhod tudi želja po tem, da bi prinesla Celju slavo, potem pridemo do ugotovitve, da ji to ni uspelo.⁶

Po končani prvi svetovni vojni se je Alma Maksimiljana Karlin vrnila v svoje rodno Celje, ki ga je leto kasneje ponovno zapustila. Na potovanje okoli sveta se je pripravila tako, da je vadila svoje slikarske sposobnosti in se dodatno naučila botaniko, zoologijo, zemljepis in zgodovino. Kupila si je znamenit pisalni stroj, Eriko, ki ga je vedno nosila v svojem kovčku in se leta 1919 odpravila na pot. V prvotnem načrtu, ki ga je imela v mislih, naj bi njeno potovanje trajalo dve, največ tri leta, a se je zaradi mnogih ovir in prekinitev ter nenačrtovanih dogodkov zavleklo in na koncu trajalo kar osem let. Potovanje jo je vodilo čez Severno in Južno Ameriko, Egipt, indijsko podcelino, jugovzhodno Azijo, Japonsko do Avstralije z Oceanijo. Da bi lahko bolje spoznala kulturo ljudi v teh deželah, se je v najrazličnejših mestih zadržala po nekaj tednov ali celo mesecev. Najdlje je ostala na Japonskem, ki jo je že od samega začetka občudovala in se je vanjo popolnoma zaljubila. Če citirava besede, ki jih je zapisala Barbara Trnovec v svoji knjigi Kolumbova hči – življenje in delo Alme Karlin: »*Almo je Japonska popolnoma prevzela; po pripovedovanju ljudi, ki so se z njo družili v zadnjih letih njenega življenja, je doma pogosto nosila kimono.*«⁷ Julija leta 1923 se je s težkim srcem poslovila od Japonske in pot nadaljevala na Kitajsko, kjer je bila pol leta. Proti koncu poti je leta 1927 zbolela za malarijo. Ob istem času pa je njena mati obležala na smrtni postelji, zato se je tu moralo Almino potovanje končati. Vrnila se je v Celje.⁸

⁵ Trnovec, Barbara: Kolumbova hči: življenje in delo Alme M. Karlin. Celje: Pokrajinski muzej. 2011.

⁶ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

⁷ Trnovec, Barbara: Kolumbova hči: življenje in delo Alme M. Karlin. Celje: Pokrajinski muzej. 2011.

⁸ Trnovec, Barbara: Kolumbova hči: življenje in delo Alme M. Karlin. Celje: Pokrajinski muzej. 2011.

2.1.3 Obdobje zatona

Alma Maksimiljana Karlin je že v začetku tridesetih let javno nasprotovala nacizmu, zaradi česar so bila njena dela v Nemčiji v celoti prepovedana. V svoji knjigi *Izolantis* jasno in glasno nasprotuje idejam o nacizmu. Po nemški okupaciji Jugoslavije, ko so leta 1941 v Celje vkorakali nacisti, je bila Alma ena izmed prvih Celjanov, ki so jim odvzeli svobodo. Bila je na vrhu Kulturbundovega seznama. Gestapo jo je obravnaval kot nacizmu nenaklonjeno Slovenko, kljub temu da se je sama identificirala kot Nemka. Alma ni bila nacistka. Bila je ena izmed nasprotnic nacistične Nemčije. Kljub temu danes nekateri ljudje trdijo, da je bila nacistka, kar je le preprost odraz človeške nevednosti. Odpeljana je bila v Maribor v Meljsko vojašnico, od koder naj bi bila deportirana v Dachau. Iz zaporja jo je rešila Thea Shreiber Gammelin.⁹

Slika 2: Alma Maksimiljana Karlin in Thea Shreiber Gammelin (foto: <https://www.kamra.si/mm-elementi/item/alma-in-thea-v-pecovniku-pri-celju.html>)

Thea Shreiber Gammelin je bila Nemka, ki so jo dela Alme Maksimiljane Karlin tako močno prevzela, da se je leta 1934 zaradi nje preselila k njej v Slovenijo. Neizmerno jo je občudovala in ji popolnoma odredila svoje življenje. Do nje je čutila nekakšno dolžnost, da jo podpre, verjela je, da ima Alma posebno poslanstvo. Zanj je delala čisto vse, skrbela za stike z založbami, lobirala zanjo, ji kuhala, pospravljala, hkrati pa je bila njena najbližja prijateljica. Sami sta se imenovali sestri po duši. Iz te njune močne vezi so se kasneje razvile govorice o tem, da sta bili lezbijki, za kar trdnih dokazov ne poznamo. Obstajajo številni dokazi, da je bilo v njenem življenju veliko moških.¹⁰

Njen načrt bega v Švico je spodletel, zato se je leta 1944 pridružila partizanom. Tam je jasno izrazila tudi svoje mnenje o nasprotovanju komunizmu. Ločevala je med partizanskim uporom in komunizmom, po njenem mnenju sta nacizem in komunizem eno in isto. Zato so jo po končani drugi svetovni vojni leta 1945 obravnavali kot nasprotnico in izdajalko novega političnega režima. Zaplenili so ji premoženje in odvzeli osebne dokumente. Alma je izgubila svojo vilo in se preselila v majhno hiško na Pečovniku, ki je bila v lasti Thee Shreiber Gammelin. Skupaj sta živeli v strahoviti revščini, odrezani od zunanjega sveta. Proti koncu svojega življenja je bila Alma politično preganjana, zasmehovana, pet let je umirala z rakom na prsni in imela je tuberkulozo. Dokončno se je njeno trpljenje končalo 13. 1. 1950.¹¹

Pokopana je bila na Svetini, na mestu, ki si ga je sama izbrala. Imamo pričanja o tem, da je Alma Maksimiljana Karlin sama s kamenčki označila mesto, na katerem si je želela biti pokopana, in kasneje tam posadila tudi drevo, ki pa so ga na žalost podrli.¹²

⁹ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹⁰ Trnovec, Barbara: Alma M. Karlin in njeni moški. Skrivnost popotnice in pisateljice Delo de facto. L. 3, št. 10 (jan. 2014). 62–69.

¹¹ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹² Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

2.2 Odnos do Alme Maksimiljane Karlin

Almina zgodba je edinstvena in kompleksna. Zaradi kompleksnosti se v njej lahko prav vsak najde, od nesrečnega otroštva do želje po svobodi, želje po uspehu in slavi.¹³ A tako kot smo že ugotovili, se lahko zaradi človeške zlobe in zavisti tudi takšne neverjetne zgodbe popačijo in ugledajo dan v popolnoma drugačni luči. Kaj točno nas pripelje do tega, je preveč kompleksno vprašanje, da bi ga lahko razložili v vsej obširnosti, ki si jo zasluži, a vendar lahko pogledamo v njeno življenje in v ogledalo družbe vse od prve polovice dvajsetega stoletja do sedaj ter vidimo, kaj točno je bilo tisto, kar je pripomoglo k spremembi našega odnosa do te ženske.

2.2.1 V času Alminega življenja

Percepcija o Almi Maksimiljani Karlin se je drastično spreminjala. Največji vpliv na pogled o njej je imela ozkogledna celjska meščanska družba v prvi polovici dvajsetega stoletja. Že od vsega začetka Alma ni bila vzgojena po normah takratne družbe. Zaradi očetove vzgoje se sprva ni sramovala svoje drugačnosti in se ni nikoli počutila manjvredne, kljub temu da so jo sosede imeli za čudaško in divje dekle. Veljala naj bi za nevarno in neukročeno dete. Že od vsega začetka so jo videli kot drugačno. Bila je črna ovca v množici belih ovac.¹⁴

2.2.1.1 Pred drugo svetovno vojno

V prvi polovici tridesetih let, po vrnitvi s svojih potovanj, je Alma Maksimiljana Karlin doživela izjemen uspeh in slavo. Še posebej po izidu svoje potopisne trilogije, ki je izšla med letoma 1929 in 1933. Kot sva že omenili v prejšnjem poglavju, so prvotni natisi in ponatisi njenih prvih del samo v Nemčiji dosegli okoli sto tisoč prodanih kopij. V Nemčiji so bili navdušeni nad njenimi potopisi in so jih radi prebirali. Ustanovljenih je bilo več društev njenih oboževalcev, med katere je bila tudi sama mnogokrat povabljena, da bi predavala o svojih potovanjih. Poleg tega pa je bila povabljena tudi na različne radijske postaje. Leta 1931 se je Alma Maksimiljana Karlin pojavila na nemškem koledarju in se uvrstila na lestvico najuglednejših žensk tistega časa. Njene potopise, novele, romane in zgodbe so prevajali v angleščino in finščino. Postala je priznana predavateljica, ki so jo z veseljem poslušali po vsej Evropi, med drugim tudi na Nizozemskem, v Veliki Britaniji in Franciji.¹⁵

2.2.1.2

Ravno nasprotno pa je bilo v Celju. V Evropi je bila Alma v začetku tridesetih let lepo sprejeta in spoštovana, medtem ko je v takratni Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) ter poznejši Kraljevini Jugoslaviji praktično niso poznali. Celjani so Almo, njeno pot okoli sveta in dela dokaj dobro poznali. Vedeli so o njenih potovanjih, saj je v takratnem glasilu celjskih Nemcev, poimenovanem Cillier Zeitung, objavljala podlistke, v katerih je podrobneje opisala svoja doživetja in bralcem pripovedovala o edinstvenih oddaljenih krajih, ki so jim bili do tedaj še tuji.¹⁶ V Cillier Zeitungu je prav tako pisala o svoji vrnitvi v Celje in vemo, da si je želela in pričakovala, da jo bodo someščani pričakali na železniški postaji. Vendar se to ni zgodilo. Pričakal je ni nihče. Svoje občutke ob prihodu domov je zapisala: »*Deluje, kot bi šla na Luno po kamen, ki ga lahko najdeš ob vsaki reki.*« Že sama njena pojava je se je Celjanom zdela čudna in strašljiva. Celjanom

¹³ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹⁴ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹⁵ Trnovec, Barbara: Alma M. Karlin in njeni moški. Skrivnost popotnice in pisateljice Delo de facto. L. 3, št. 10 (jan. 2014). 62–69.

¹⁶ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

je v naslednjih dneh odprla vrata v svoj dom in jih povabila na ogled vseh stvari, ki jih je prinesla s potovanj. Na njenih vratih se je oglasila kar lepa množica ljudi, ki pa jih niso zanimale zgodbe o njenih potovanjih, temveč nora ženska. Kljub temu pa imamo podatke o zasebnih zbirkah starejših meščanov, ki pričajo o tem, da so imeli njena dela v svojih zasebnih knjižnicah. To nas pripelje do spoznanja, da so Celjani Almo Maksimiljano Karlin poznali, a njihovo mnenje o njej je vse do današnjega dneva ostalo nespremenjeno. Imeli so jo za zmešano babo, čarovnico, grdobo, kurbo, lezbijko, nacistko, nemškatarko in še bi lahko naštevali.¹⁷

2.2.1.3 *Druga svetovna vojna*

Z začetkom vzpona nacizma je priljubljenost Alme Maksimiljane Karlin v Nemčiji začela kar hitro upadati. S svojim javnim nasprotovanjem Hitlerju in idejami o nacizmu je postala ena izmed največjih političnih nasprotnikov tedanji nacistični Nemčiji. Ne smemo pozabiti, da je Alma napisala knjigo z naslovom *Izolantis*, v kateri je razločno pojasnila svoje mnenje o nacizmu, in napisala, da je nacizem nekaj strahotnega in nehumanega. Zato so Nemci prepovedali njene knjige, njo pa uvrstili na Kulturbundov seznam. Kot sva že omenili, se je Alma pridružila partizanom, kjer pa je ponovno izrazila svoje mnenje o komunizmu, zaradi česa naj bi jo hoteli celo likvidirati.¹⁸

2.2.1.4 *Po drugi svetovni vojni*

Po koncu druge svetovne vojne so Almi odvzeli vse osebne dokumente in zaplenili njeno premoženje. V očeh takratne družbe ni bila spoznana kot močna neodvisna ženska, ki je menila, da ljudje ne bi smeli živeti v državnih sistemih, ki bi jih zadušili. Videli so jo kot politično nasprotnico, noro žensko in čarovnico.¹⁹

V pričevanjih poslušamo pripoved Jureta Godca, ki nam govori o prvem srečanju z Almo in kako se mu je sprva zdela čudna ter nenavadna. On je sicer sin ene izmed Alminih prijateljic, pove nam, da je bila Alma neobičajna, otroci so se je bali in jo imenovali čarovnica. Večkrat je bilo možno slišati ljudi, ki so dejali, da prihajata čarovnici, kadar so jo videli prihajati s Theo Shreiber Gammelin. Do konca življenja je bila preganjana. Ljudje je niso marali. Niso razumeli njenega načina mišljenja, ki je bil za takratni čas preveč napreden.²⁰

Ne glede na njen uspeh v začetku tridesetih let je bila Alma proti koncu svojega življenja politično preganjana in je živela v strašni revščini. Nemci so jo zavrnil, Slovenci, Celjani, pa je niso nikoli sprejeli. Verjela je, da je človek brez domovine.²¹

2.2.2 *Samostojna Slovenija*

Med prvimi novinarji, ki so se začeli zanimati za zgodbo Alme Maksimiljane Karlin, je bila gospa Zdenka Stopar. Pogovarjala se je s Theo Shreiber Gammelin, ki je Almo Maksimiljano, svojo prijateljico in sestro po duši, še najbolj poznala.²²

Težko bi rekli, da je naključje, da se je večje zanimanje za Almo pojavilo in začelo rasti ravno na prehodu iz osemdesetih let v devetdeseta leta 20. stoletja, tj. ob vzpostavljanju državnosti in tedaj, ko se je literatura kot del narodove kulture in z njo literarna veda začela izvijati iz pretežnega

¹⁷ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹⁸ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

¹⁹ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

²⁰ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

²¹ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

²² Vir: Pričevanja – film Thea Gammelin.

območja narodnega boja, medkulturni dialog pa je postal ena od osrednjih tem tudi v humanističnih disciplinah (Košuta 2009, 101). Brskanje za (slovenskimi) članki po vzajemnem bibliografskem sistemu nas pripelje do 209 relevantnih zadetkov. En članek je iz leta 1931, naslednji se pojavi šele 1980, nato sledijo trije članki leta 1989, do izteka tega desetletja pa jih naštejemo še šest, kar daje slutiti, da se interes v stroki in širše za avtorico veča. To potrjujejo objave od začetka devetdesetih let, saj jih naštejemo 35. Največ leta 1992, ko so na TV Slovenija predvajali dokumentarni film o njej, in leta 1998, kar je mogoče povezati z dejstvom, da so leto poprej v slovenščini izšle Popotne skice, bližala pa se je okrogla obletnica rojstva. Za prvo desetletje novega tisočletja, tj. med 2000 in 2009, smo našteli daleč največ člankov, skupaj 89, pri čemer je več kot polovica objav iz let 2008 in 2009. To je mogoče pojasniti z izidom slovenskega prevoda spominov na drugo svetovno vojno z naslovom Moji zgubljeni topoli (2007), začetkom snemanja dokumentarnega filma v Mariboru, obnovo pisateljčinega doma na Pečovniku, 120-letnico rojstva, ko je Jerneja Jezernik o svetovni popotnici pri Mladinski knjigi izdala monografijo. Pričakovali bi, da bo po treh desetletjih, odkar je Karlinova postala vroča tema, interes stagniral, vendar to očitno ne drži. Sodeč po številu objav v desetletju od 2010, zanimanje za svetovno popotnico vse prej kot pohaja, saj nama je do 2018 uspelo naštetih 78 objav (največ leta 2010, in sicer 16, kar je svojevrsten odmev na slovenski prevod Urokov ljubezni, elektronsko izdajo nekoliko zgodnejšega prevoda Smrtonosnega trna, avtobiografskega dela Sama ter monografijo Jerneje Jezernik;. 2011 je Barbara Trnovec izdala monografijo Kolumbova hči, v povezavi s katero smo našteli 10 objav, največ objav pa je bilo v tem desetletju v letu 2014, skupaj 17, kjer med avtorji zapisov zopet izstopa Jerneja Jezernik).²³

Zanimanje za Almo se je po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 močno povečalo. Najpomembnejša raziskovalka življenja Alme Maksimiljane Karlin, njenega pomena za Celje, Slovenijo, Evropo in svet je Barbara Trnovec, kustosinja Pokrajinskega muzeja Celje.

V pogovoru z nami je povedala, da je bila ob prihodu v Celje zelo presenečena nad odnosom mnogih Celjanov do Alme. Slišala je oznake zmešana baba, čarovnica, kurba, lezbijka, nacistka, nemškutarka. Imela je srečo, da je prišla do njenih redkih osebnih prijateljev, takrat še živih, da je poslušala tudi o neki povsem drugačni Almi Maksimiljani Karlin.²⁴

Za prelomnico v percepciji Alme velja predvsem resno znanstveno raziskovanje, ki je tokrat prvič temeljilo na konkretnih virih. S tem se je skristalizirala osupljiva oseba in tako je širša publika začela sprejemati na novo odkrita dejstva o Almi kot resnico, ki je počasi začela nadomeščati lažnive mite.²⁵

Danes je Alma izjemno popularna, priljubljena. K temu je pripomogla tudi razstava v Cankarjevem domu, ki je bila izjemno uspešna, kljub dejstvu, da osrednji del Slovenije Alme naj ne bi tako dobro poznal. Razstava velja za pomemben mejnik, saj je kustosinji Barbari Trnovec odprla vrata v svet. Trenutno pripravlja razstavo na Dunaju v Avstriji, s katero želi Almo uvrstiti na seznam največjih popotnikov vseh časov, saj ni še nihče pred njo prepotoval sveta tako, kot ga je ona – sama se je osem let preživljala s svojim delom.²⁶

²³ Vir: <http://www.aristej.si/slo/PDF/Dialogi%209%2018.pdf>.

²⁴ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

²⁵ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

²⁶ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

Spremembe opazimo tudi na državnem in ne samo mestnem nivoju. Pošta Slovenije je izdala znamko z Almo, ki jo je lani (2019) izdala ob 130-letnici rojstva popotnice in 100-letnici njenega odhoda na pot okoli sveta.²⁷

Slika 3: Spominska poštna znamka Alme Maksimiljane Karlin (foto: [MMC RTV SLO](#))

2.2.2.1 Spominska plošča

Slika 4: Spominska plošča (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)

Prvo javno obeležje je bilo v Celju postavljeno šele leta 1989 ob stoletnici Alminega rojstva. To je bila spominska plošča, ki so jo postavili na mestu, kjer je nekoč stala rojstna hiša Alme Maksimilijane Karlin. Napis je sestavila Božena Orožen, pobudnik postavitve pa je bilo Slavistično društvo Celje.

²⁷ Vir: Intervju z Barbaro Trnovec, 2. 3. 2020.

2.2.2.2 Spomenik na Krekovem trgu

Kip se nahaja na Krekovem trgu. Spomenik upodablja Almo Maksimiljano Karlin, kako se vrača s svojega osemletnega potovanja. Kip ni narejen v naravni velikosti, saj je bila Alma v resnici še manjša. Visoka je bila komaj 150 cm. Stoji na kovinskem podstavku, na katerem so napis ALMA M. KARLIN, letnica njenega rojstva (1889) in letnica njene smrti (1950), celjski grb in napis Mestna občina Celje z letnico 2010.

Kip je nastal na pobudo kiparjeve žene, ki je občudovala Almo in nagovorila svojega moža Vasilija Četkovića (Vaska), da ga je naredil. Kip sta podarila občini Celje, ki je pokrila stroške vlivanja v bron in stroške postavitve.

S postavitvijo kipa je Celje obeležilo 120-letnico rojstva Alme Maksimiljane Karlin in 60-letnico njene smrti.

Slika 5: Kip Alme Maksimiljane Karlin (foto Gaja Zabukovšek Lipovšek)

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 Potek raziskovanja

Ko sva zaključili z raziskovanjem teoretičnega dela najine raziskovalne naloge, sva nadaljevali z eksperimentalnim delom. Sprva sva anketni vprašalnik sestavili sami in ga nato predstavili najini mentorici. Skupaj smo ga dopolnile glede na že vnaprej postavljene hipoteze. Odločili smo se, da bo anketa objavljena na spletni strani lka.si. Za reševanje ankete sva prosili sošolce in druge dijake naše šole, zaposlene na naši šoli in članice Univerze za tretje življenjsko obdobje v Celju.

3.2 Problemi

Pri vrednotenju ankete sva naleteli na problem. Ugotovili sva, da izmed 776 ljudi, ki so odprli anketo, 415 ljudi ankete ni pravilno izpolnilo, pravilno je bilo izpolnjenih 361 anket, popolnoma rešenih pa jih je bilo le 227. Zato se število anketiranih ljudi od začetka ankete do konca razlikuje (konstantno pada).

Ko sva pregledovali rezultate glede na starostno skupino, sva ugotovili, da med anketiranci, ki veliko vedo o Almi Maksimiljani Karlin, prevladuje starejša generacija.

3.3 Predstavitev rezultatov raziskovanja

Najino raziskovanje je temeljilo na iskanju podatkov in brskanju po arhivih za raznimi članki, preko katerih bi lahko dobili vpogled v zgodovinska dogajanja in kronološko določili napredovanje in upad aktualnosti tematike o Almi Karlin. Da bi potrdili hipoteze, sva se odločili odgovore na njih pridobiti s pomočjo ankete.

3.4 Anketa

3.4.1 Predstavitev vzorca

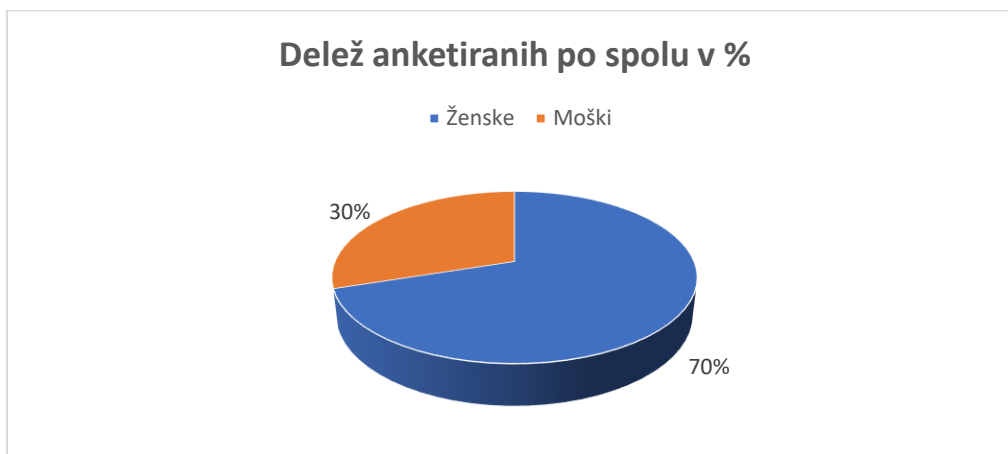
Da bi dobili čim bolj raznolik pogled na raziskovalni problem, sva se odločili, da bova anketo izvedli preko spletnega portala lka. Anketirance sva razporedili v šest starostnih skupin, nato sva jih združili v tri generacije. Prvo generacijo predstavljajo mladostniki. Drugo generacijo (druga in tretja skupina) predstavlja aktivno prebivalstvo. Zadnje tri skupine pa predstavljajo tretjo generacijo. Poimenovali sva jo upokojeanci. Vzorec sva nato še razdelili glede na izobrazbo, saj sva predvidevali, da se znanje nekoga s srednješolsko izobrazbo razlikuje od tistega anketiranca, ki ima višjo izobrazbo.

3.4.2 Rezultati vprašalnika

Anketo sestavlja trinajst vprašanj, od tega so morali anketiranci na osem vprašanj sami napisati odgovore (odprti tip vprašanja), pri prvih petih pa so se morali odločiti za enega izmed že danih odgovorov (izbirni tip).

Rezultate sva prikazali v zaporedju, kakršno je bilo tudi na anketi.

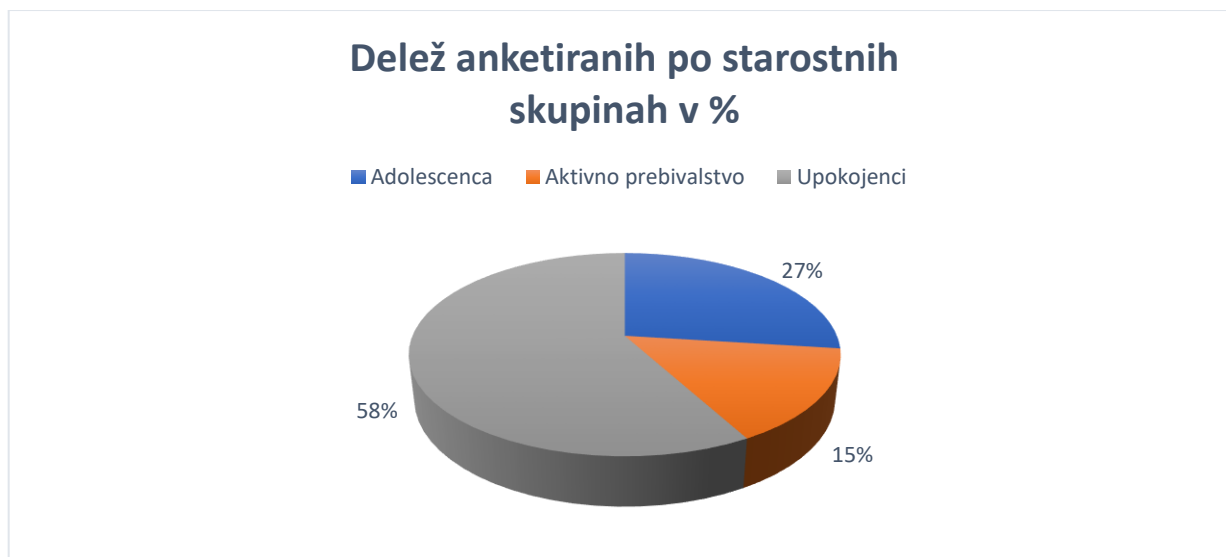
1. Spol anketirancev

Graf 1: Spol anketirancev

Anketirance sva razdelili v skupine glede na spol. Skupaj je na anketo odgovorilo 361 anketiranih, od tega 254 žensk, kar je 70 %, in 107 moških, kar je 30 %.

2. Starost anketirancev

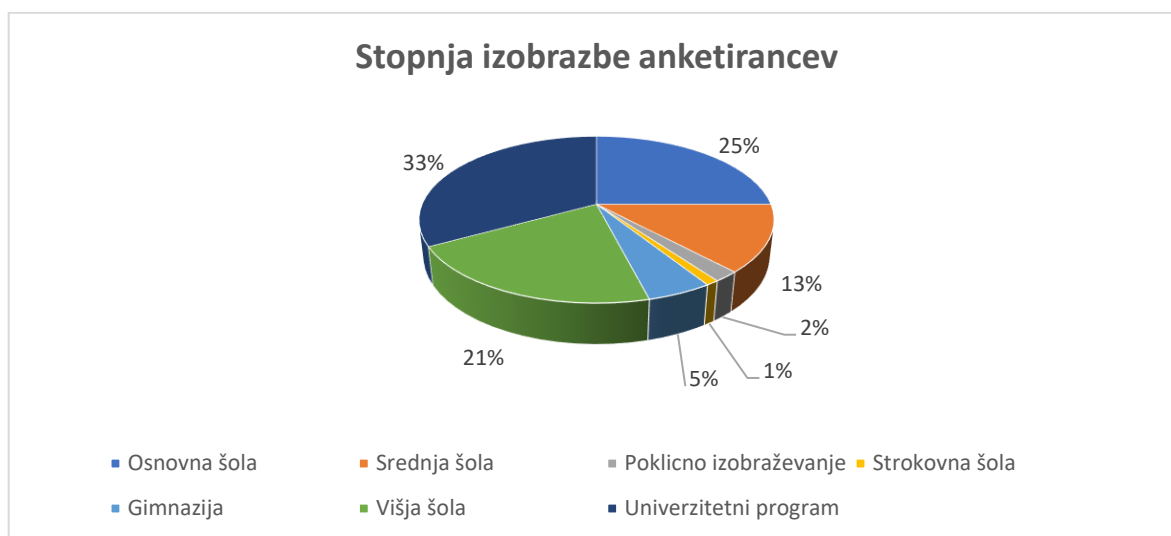

Graf 2: Starost anketirancev

Na vprašanja je odgovorilo 361 ljudi. V anketi sva navedli šest starostnih skupin, v katere so se anketiranci razdelili. Te skupine sva še sami razvrstili v tri različne generacije, kot so prikazane v zgornjem grafu.

Prvo skupino (11–25) sva poimenovali adolescenca. 97 ljudi, kar je 27 % vseh anketiranih, se je uvrstilo v prvo skupino. Drugo in tretjo skupino sva združili in jo poimenovali aktivno prebivalstvo. Druga skupina (26–50) je zajemala 9 % vseh anketiranih, tretja pa 6 %, kar skupaj znaša 54 ljudi. Aaktivno prebivalstvo predstavlja 15 % vseh anketiranih. Tretja generacija (upokojeenci) je bila najobsežnejša generacija. Zadnje štiri skupine sva združili in skupaj so predstavljale 58 % vseh anketiranih oziroma 209 ljudi.

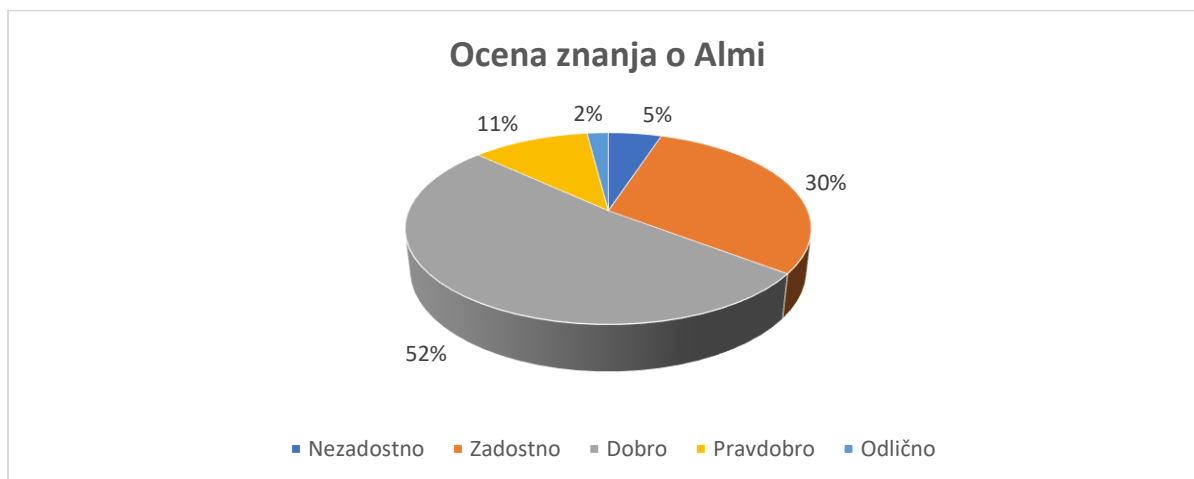
3. Stopnja izobrazbe

Graf 3: Stopnja izobrazbe

Anketirancev nisva razvrstili samo glede na spol in starost, ampak tudi na stopnjo izobrazbe. V anketi je sodelovalo 90 ljudi, ki so končali osnovno šolo (25 %), 46 anketirancev je končalo srednjo šolo, kar predstavlja 13 % anketirancev. 2 % imata končano poklicno izobraževanje (8 ljudi), 1 % (4) jih je končalo strokovno šolanje. Gimnazijo je zaključilo 18 anketirancev (5 %) in višjo šolo 75 (21 %). Univerzitetni program je zaključilo 119 ljudi, kar je 33 % vseh anketiranih.

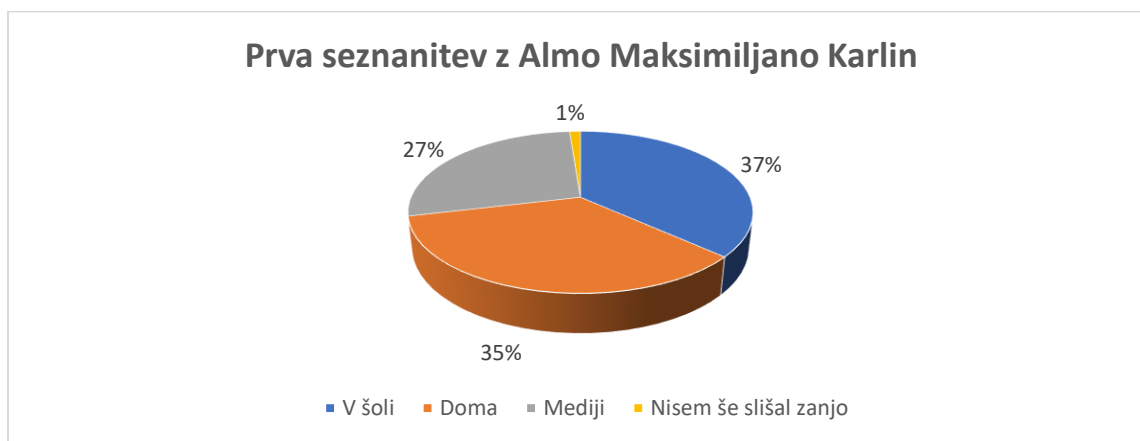
4. Svoje znanje o Almi Maksimiljani Karlin bi ocenil z/s:

Graf 4: Ocena znanja o Almi Maksimiljani Karlin

Na četrto vprašanje je odgovarjalo 351 ljudi, največ, to je 52 % vseh anketirancev (182), jih je odgovorilo z dobro (poznajo najpomembnejše podatke o Almi). 105 (30 %) se jih je odločilo za odgovor zadostno (le nekaj vedo o Almi), 38 anketirancev (11 %) je odgovorilo s prav dobro (poznajo kakšne podrobnosti o njenem življenju, ki jih drugi ne). Najnižji delež odgovorov pa sta prejela nezadostno (ničesar ne vedo o njej), in sicer 17 anketiranih (5 %), in odlično (zelo dobro so seznanjeni o Almi, poznajo njeno življenje in njen pomen), za katerega se je odločilo 7 vprašanih (2 %).

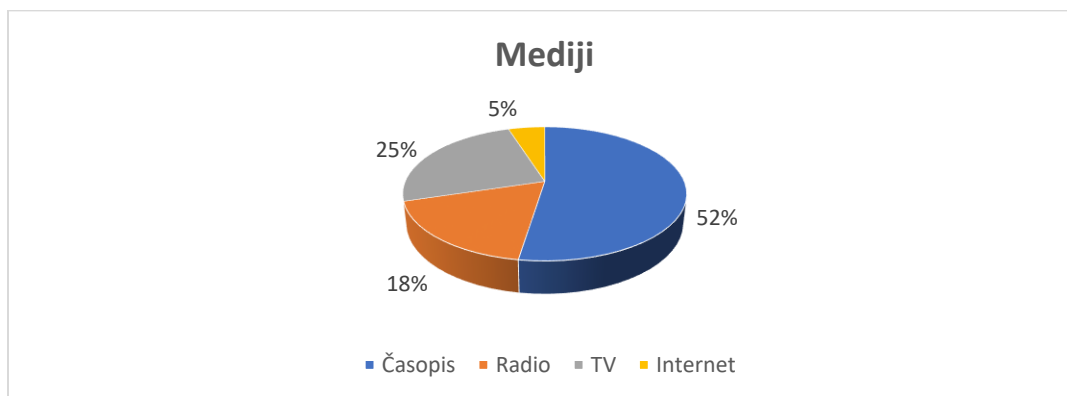
5. Prvič sem slišal za Almo Maksimiljano Karlin:

Graf 5: Prva seznanitev z Almo Maksimiljano Karlin

Rezultati ankete so pokazali, da je največ ljudi prvič slišalo za Almo v šoli, kar 125 anketirancev (37 %), tem sledijo tisti, ki so prvič slišali zanjo doma, teh je 119 (35 %). 95 anketirancev (27 %) je Almo spoznalo preko medijev in le 7 vprašanih (1 %) ni še nikoli slišalo zanjo.

6. Utemeljitev medijev

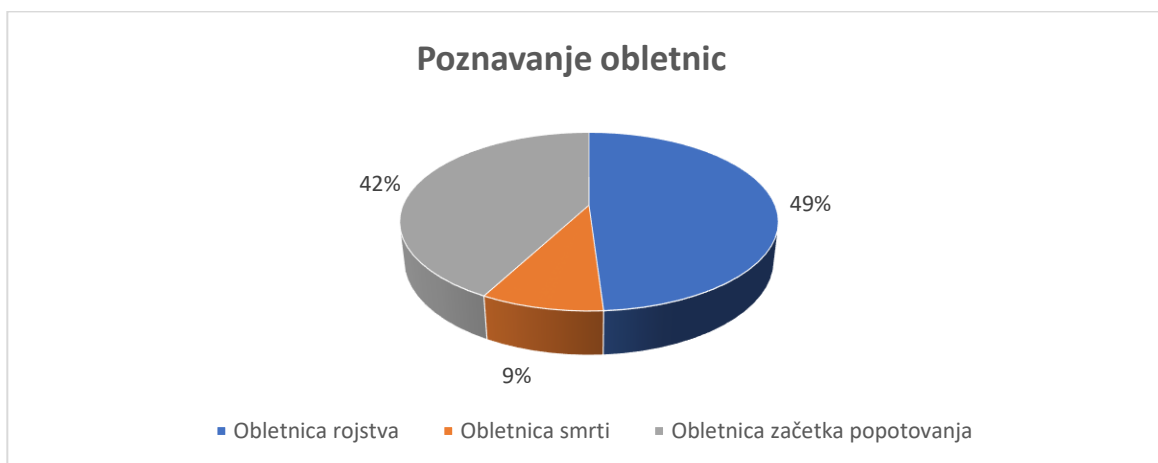

Graf 6: Mediji

Tiste, ki so na peto vprašanje odgovorili s *preko medijev*, sva prosili, da svoj odgovor utemeljijo.

Osem anketirancev ni dodatno odgovorilo, zaradi tega nisva mogli neposredno primerjati vseh podatkov. Od tistih, ki so na najino vprašanje odgovorili (87 jih je odgovorilo), jih je več kot polovica (52 %) o Almi prebrala v časopisu, 25 % je zanjo izvedelo preko televizije. 18 % je o njej poslušalo preko radija, 5 % pa je nanjo naletelo na internetu.

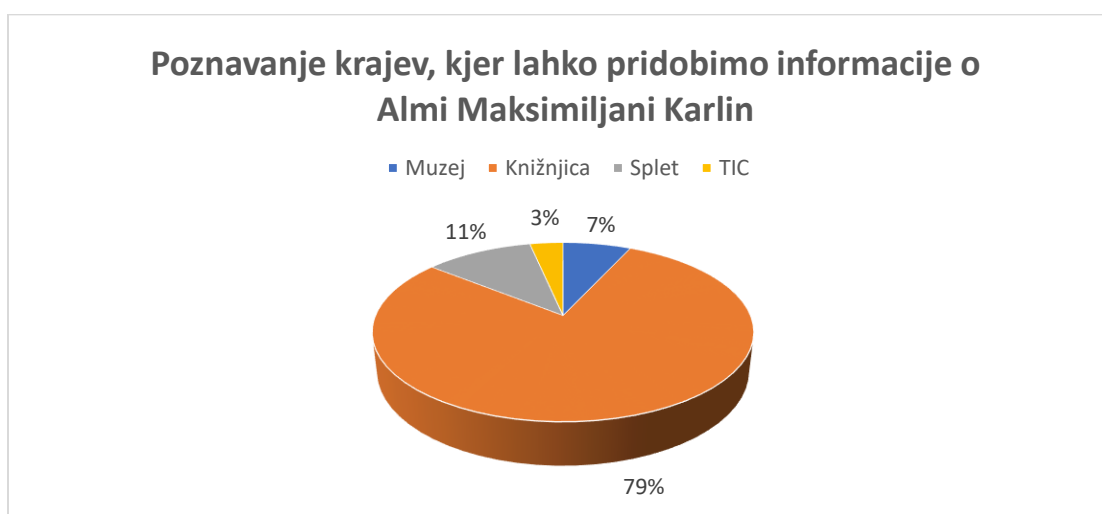
7. Katere obletnice smo v letu 2019 praznovali v povezavi z Almo Maksimiljano Karlin?

Graf 7: Poznavanje obletnice

S sedmim vprašanjem sva preverjali znanje anketirancev o poznavanju aktualnih dogodkov, povezanih z Almo Maksimiljano Karlin, kot so obletnice njenega rojstva, smrti in odhoda iz Celja na njeno osemletno potovanje. Vse odgovore sva zbrali in jih med seboj primerjali. Vredno je omeniti, da so nekateri anketiranci odgovorili na vprašanje s samo enim, nekateri z dvema, redki pa s tremi odgovori. Malo manj kot polovica vseh anketirancev (49 %) je bila seznanjena z obletnico rojstva, 42 % ljudi je vedelo za obletnico začetka Alminega potovanja po svetu, 9 % anketirancev pa se je spomnilo obletnice njene smrti, ki pa sicer ni bila leta 2019, ampak jo obeležujemo letošnje leto (2020).

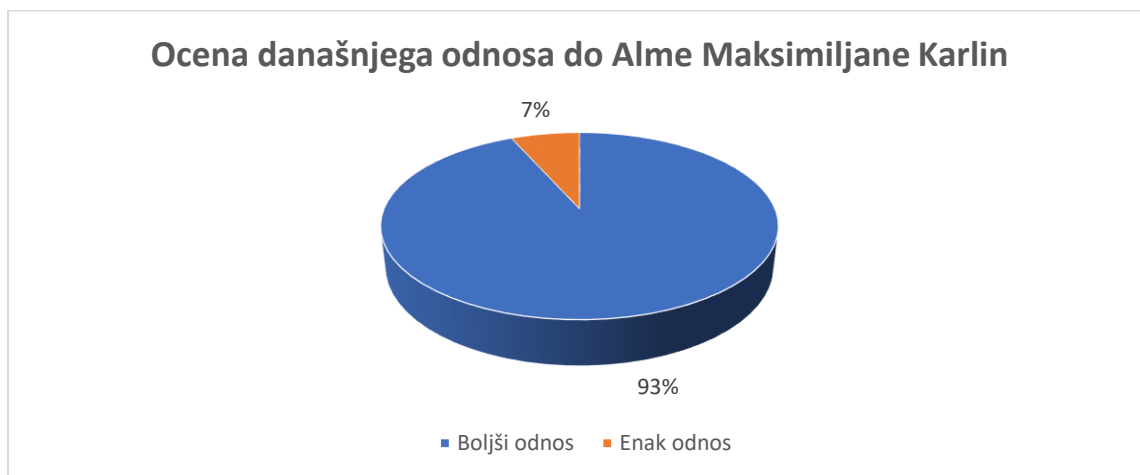
8. Kje v Celju lahko izvemo zanimivosti o Almi Maksimiljani Karlin, njenem življenju in delu?

Graf 8: Poznavanje krajev, kjer lahko pridobimo informacije o Almi Maksimiljani Karlin

S tem vprašanjem sva skušali ugotoviti, kako dobro poznajo ljudje ustanove, v katerih lahko izvejo kaj o Almi Maksimiljani Karlin. Dobili sva 256 odgovorov, od tega sva v grafu predstavili štiri najpogostejše odgovore. 79 % ljudi je izbralo kot glavni vir informacij knjižnico, 11 % se jih je odločilo za splet, 7 % je kot vir informacij navedlo muzej, v katerem sva združili odgovora Pokrajinski muzej Celje in hišo na Pečovniku, 3 % so izbrali TIC (turistično-informacijski center).

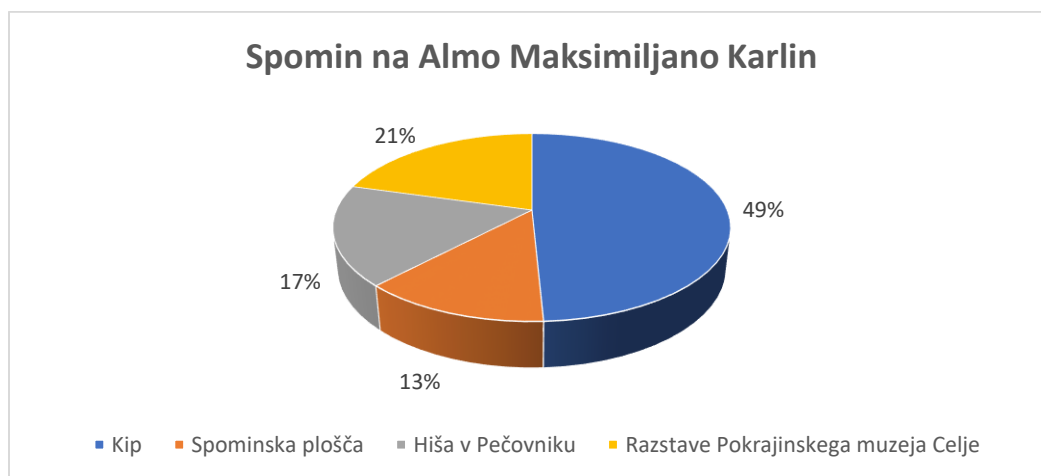
9. Kako se je po vašem mnenju spremenil odnos Celja do Alme Maksimiljane Karlin?

Graf 9: Ocena današnjega odnosa do Alme Maksimiljane Karlin

Skoraj vsi anketiranci so se strinjali, da se je odnos mesta Celje do Alme Maksimiljane Karlin spremenil na bolje. Na vprašanje je odgovarjalo 241 ljudi, od tega se jih je 224 strinjalo, da je odnos mesta sedaj veliko boljši, 17 anketirancev razlike ne opazi.

10. Kaj vse nas v Celju danes spominja nanjo?

Graf 10: Spomin na Almo Maksimiljano Karlin

V desetem vprašanju naju je zanimalo, ali ljudje poznajo vse ali samo nekatere spomenike, ki so bili posvečeni njej, in ali vedo o sledih, ki jih je pustila za seboj, kot je hiša na Pečovniku. Rezultati ankete so pokazali, da malo manj kot polovica ljudi ve za kip Alme Maksimiljane Karlin (49 %), 21 % ljudi se je spomnilo razstave v Pokrajinskem muzeju Celje. Presenetilo naju je dejstvo, da je

več ljudi vedelo za hišo na Pečovniku (17 %) kot za spominsko ploščo (13 %), ki je bila prvi pravi spomenik, posvečen Almi, nahaja se nasproti Narodnega doma. Mimo te spominske plošče vsak dan hodi mnogo Celjanov.

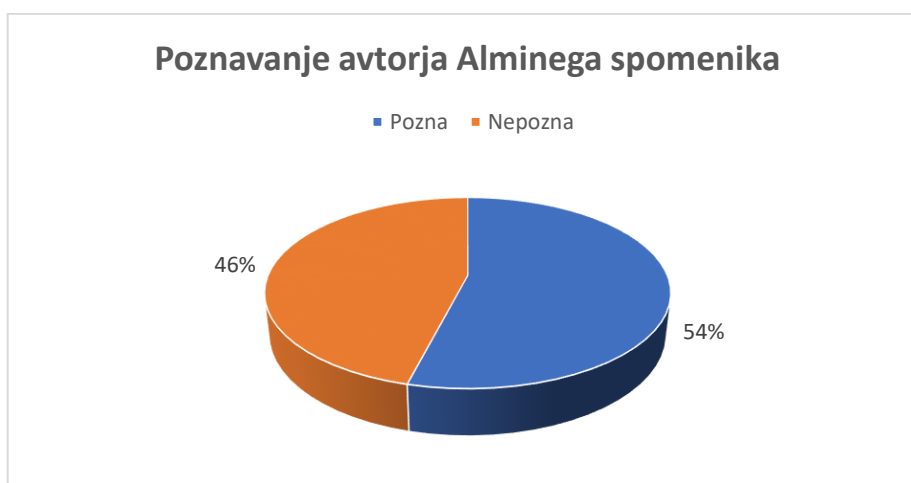
11. Kje je Alma Maksimiljana Karlin stanovala v Celju?

Graf 11: Poznavanje kraja, kjer je stanovala

Na vprašanje je odgovorilo 234 anketirancev. Odgovor na vprašanje, ki je imelo več možnih odgovorov, je poznalo 167 vprašanih (72 %), 65 anketirancev oziroma 28 % vseh anketiranih, ki so odgovorili na vprašanje, pa ne. Kot možne odgovore sva sprejeli: njeno rojstno hišo, hišo na Pečovniku in vilo v Zagradu, ki jo je imela v lasti, preden so ji po drugi svetovni vojni zaplenili vse premoženje.

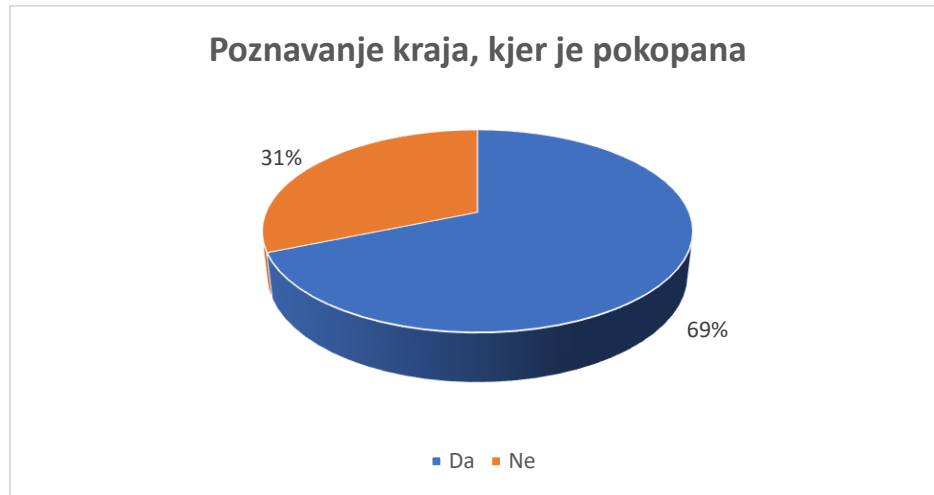
12. Kdo je avtor Alminega bronastega kipa in kdo je njegov naročnik?

Graf 12: Poznavanje avtorja kipa

Na prvi del vprašanja je 104 vprašanih (46 %) odgovorilo napačno, medtem ko je 124 ljudi (54 %) odgovorilo pravilno.

13. Ali veste, kje je Alma Maksimiljana Karlin pokopana?

Graf 13: Poznavanje kraja, kjer je pokopana

Na zadnje vprašanje je odgovarjalo 227 ljudi, od tega jih je 155 (69 %) na vprašanje odgovorilo pravilno, 72 anketirancev (31 %) na vprašanje ni poznalo odgovora.

3.5 Intervju

Intervju s kustosinjo Barbaro Trnovec smo izvedli 2. 3. 2020 v prostorih Pokrajinskega muzeja Celje. Gospa je na najina vprašanja zelo obsežno odgovarjala, za kar sva ji zelo hvaležni. V svojem odgovoru na najino prvo vprašanje je odgovorila na večino podvprašanj, ki sva jih imeli pripravljenih zanjo. Pridobljene podatke sva vključili v teoretični del najine raziskovalne naloge, zato štejeva intervju z Barbaro Trnovec med pomembne vire podatkov.

3.5.1 Pogovor z Barbaro Trnovec

V prvem poglavju vaše knjige Kolumbova hči, med mitom in resnico ste omenili, da je Alma sanjarila o slavi in da si je želela, da bi jo njen narod ljubil. Ali se vam zdi, da se je njena želja uresničila?

To ni tako preprosto vprašanje, kot se zdi na prvi pogled. Prvi del odgovora je, da Alma Maksimiljana Karlin absolutno doseže izjemen uspeh in slavo v prvi polovici tridesetih let prejšnjega stoletja po vrnitvi s poti okrog sveta, zlasti po izidu potopisne trilogije v letih 1929–1933. Prve izdaje in prvi ponatisi se samo v Nemčiji približajo številki 100.000, kar je osupljiva številka. Bila je izjemno uspešna kot pisateljica potopisov. Nemci jo leta 1931 dajo na koledar kot eno najbolj prepoznavnih, uglednih žensk tistega časa. Njena dela takrat prevajajo. Vemo za finski prevod, angleški prevod in tudi za angleške izdaje drugih njenih del. Alma je globoko verna, najprej kot katoličanka, kasneje kot budistka, teozofinja. Že kot otrok prosi Boga za moža, če pa to ni možno, potem za uspeh. Kasneje tik pred odhodom na pot okrog sveta gre ponovno na romanje in takrat izkristalizira svojo največjo željo. Rekla je, da si želi uspeha svojih del in sreče na potovanju. Skratka, njene sanje o uspehu se definitivno uresničijo po izidu potopisov. Alma Karlin je bila prepoznavna ne samo v Avstriji in Nemčiji, tudi v širšem evropskem prostoru. Sprejemali so jo z vsemi častmi kot predavateljico o svojem potovanju in kot pisateljico v vseh evropskih prestolnicah. Ohranjeni so članki iz nemških časopisov, ki to potrjujejo. Torej se njene sanje dejansko uresničijo. Malo bolj zapleten pa je drugi del odgovora. Ali jo njen narod ljubi, kdo je sploh njen narod? Vemo, da je bila vzgojena kot Nemka v nacionalno razcepljenem Celju konec 19. st. Njen materni jezik je nemščina in vsa dela izda v nemškem jeziku. Torej želi si, da bi jo ljubil nemški narod. To tudi doseže in doživi. Vendar pa moramo vedeti, da Alma ni bila nikoli ravnodušna do tega, kar o njej menijo Celjani, eni in drugi, torej Slovenci in tako imenovani celjski Nemci. Nikoli do bila tega ravnodušna. Ona si bolj kot vse želi, da bi bila sprejeta v Celju, kar pa se ne zgodi. Ko se vrne s poti okrog sveta, ves čas potovanja seznanja Celjane s svojo potjo (tukaj ne govori o Slovencih ali Nemcih, govori o Celjanih). Ves čas potovanja objavlja novinarske prispevke v Cillier Zeitungu. Celjani so bili zelo dobro seznanjeni s tem, kar se je z njo dogajalo. Napove svojo vrnitev v Celje. Ko se vrne v Celje, zadnje dni decembra 1927, upa, da jo bodo Celjani sprejeli z vsemi častmi. Ob prihodu na železniško postajo v Celje je ne pričaka nihče. Takrat tudi odlično ubesedi svojo notranjo stisko, svoja razočaranja in zapiše, da deluje, kot bi šla na Luno po kamen, ki ga lahko najdeš ob vsaki reki. Celjane v naslednjih dnevih povabi k sebi domov in se množično odzovejo, pridejo, ampak predvsem zaradi radovednosti. Alma vidi, kako kažejo za njenim hrbtom, da je nora. Za Celjane je bila verjetno res. Že takrat so enako govorili, da je zmešana baba, kot takrat, ko sem jaz leta 1997 začela raziskovati v Celju življenje in delo Alme Maksimiljane Karlin. Veljala je za drugačno, za čudaško, za nenavadno že kot deklica predvsem zaradi nespecifične vzgoje svojega očeta. Vzgajal jo je kot dečka. Izjemno je poudarjal pomen poguma. Vcepil ji je neko neverjetno notranjo moč, osredotočenost na dosego cilja itd. Skratka, v popolnem nasprotju z normami tistega časa, ki so veljale za vzgojo deklic. Sosednje in

sorodniki so se zgražali nad tem, kako čudna deklica je bila. V tem piše tudi v svoji avtobiografiji. Vse življenje je bila drugačna, bila je posebna. Imela je tudi probleme z očmi. Imela je povešeno levo veko, vendar ni škilila. Verjetno je pri porodu prišlo do poškodbe nekega živca oz. tudi starost njenih staršev je botrovala temu, da se je rodila z nekimi primanjkljaji in motnjami v razvoju. Vendar poudarjam, da večina težav tekom odrasčanja izzveni. Ostane ji je ta nesrečna povešana leva veka in njena mama se s tem ne more sprijazniti. Na srečo oče Almo vzgaja v duhu, da je z njo vse v redu, da ni nič narobe, naj zaupa vase, da lahko v življenju doseže vse. Žal oče umre, ko je stara osem let, in vzgojo v svoje roke prevzame njena mati Vilibalda, popolna ženska, ki se ne more sprijazniti z nepopolno hčerko. Almi Maksimiljani Karlin vcepi v glavo, da je grda. Zaradi tega ima Alma velike težave v stikih z moškimi, ženskami in s samopodobo. Nemci so jo ljubili, če pa govorimo o Celjanih, se to ne uresniči (celo želi prinesti slavo Celju v svojih popotovanjih). Dolgo je veljala za čudaško, nesprijemljivo, govorili so mi tudi, zakaj se zanimam za to zmešano babo. Zelo verjetno je bilo tako že takrat in je bilo še hujše. Ni dvoma, da so Celjani brali njene knjige, poznali so njene potopise itd. To vem, ker mi je to povedala prof. Božena Orožen. Starejši Celjani so začeli umirati in njihove zapuščine so prihajale v knjižnico. Skoraj v vseh zasebnih knjižnicah so bile Almine knjige. Poznali so jo, kaj pa so o njej menili, je drugo. Seveda so ji Slovenci zamerili, da je pisala v nemščini, kar pa je neumnost, saj če poznaš vzroke za to in okoliščine, v katerih je odrasčala, ji tega ne moreš zameriti. In to tudi sama napiše v avtobiografiji: »Prosim ne zamerite mi, bila sem vzgojena kot Nemka, zato sem vsa svoja dela napisala v nemškem jeziku.« Ne smemo pozabiti, da je Alma proti koncu svojega življenja razmišljala nekako tako: »Nemci so me zavrnil.« Bila je velika zvezda Nemčije, a je zgodaj sredi tridesetih let javno protestirala, zelo pogumno, zelo pokončno proti Hitlerju in proti vzponu nacionalsocializmu, njena pot se tam konča. Torej Nemci jo zavrnejo in njena knjige prepovejo. In tukaj bi še rada izpostavila en konstrukt. Mene je marsikateri Celjan vprašal, zakaj se zanimam za to nacistko, nemškutarko. Tudi Živku Bevškovniku (pokriva kulturo v Celju) sem rekla, da bi se lahko o tem pogovorila, pa mi je rekel, da je njemu vse povedala njegova mama. To so predsodki, ki se prenašajo iz roda v rod. Vseeno je prišel in poročal o dogodku, a njegovo osebno stališče je ostalo enako. Ta primer sem navedla kot ilustracijo, da je še vedno kdo, ki Almi Maksimiljani Karlin zameri, da je pisala v nemščini. Ko sem v Narodnem domu predstavljala Kolumbovo hčer, je neka gospa planila pokonci in začela kričati, zakaj poveščujem to nemškutarko. Povedala sem ji, da verjetno ne pozna okoliščin, zakaj je Alma pisala v nemščini. Alma ni nikoli zaničevala Slovencev, ona v času hudih nacionalnih trenj za razliko od svoje mame ni imela težav vstopiti v cerkev Sv. Danijela, ki je bila slovenska cerkev. Torej Alma ni bila odklonilna ali pa žaljiva do Slovencev. Dejstvo je, da je bila vzgojena kot Nemka in da je bil njen materni jezik nemščina. Alma pravi, da se proti koncu svojega življenja od tega distancira, saj so jo zavrnil. Menila je, da je Slovenci ne bodo nikoli sprejeli in da je človek brez domovine. To je zelo boleče in intimno spoznanje.

Ali mislite, da bi bilo mogoče Almo Karlin uvrstiti med naše slovenske kulturnike, kot sta npr. France Prešern in Ivan Cankar?

Čeprav nisem pravi naslov za to vprašanje, bom podala svoje subjektivno mnenje. Alma je pomembna predvsem v dveh pogledih. Zame ni pomembna na prvem mestu kot ženska, ampak kot človek. Je nosilka vrednot, kot so izjemen pogum, pokončnost, neuklonljivost, nepreračunljivost, velika ljubezen do učenja, neverjetno osredotočanje na doseganje ciljev. S svojim življenjem je bila pripravljena plačati vsakršno ceno, zato da lahko ostane zvesta svojim vrednotam. Zaradi tega je ona kot človek izjemno pomembna, ker nas nagovarja k različnim premislekom o sebi in o

svetu. To bi izpostavila na prvem mestu. Je ena največjih popotnic izmed vseh časov. Pred njo sveta tako kot ona ni prepotoval nihče, ne moški ne ženska. Potovala je sama osem let in se na poti preživljala svojim delom. Moja želja je, da bom sedaj, ko delamo razstavo na Dunaju, prispevala k temu, da Almo končno umestimo na zemljevid največjih popotnikov vseh časov. Ona se lahko mirno kosa z moškimi, ne želim je umeščati med ženske popotnice, ker ni nobene potrebe po tem. Sodi med največje popotnike vseh časov. Kar se pa tiče Alme kot pisateljice, so zame kot antropologinjo, raziskovalko in kustosinjo njena dela na prvem mestu pomembna kot vir podatkov, s pomočjo katerih sem rekonstruirala njeno življenje in delo. Ne želim pa se opredeljevati o tem, saj je to delo literarnih zgodovinarjev, kritikov, da ovrednotijo njeno literarno zapuščino. Kot rečeno, mene njena dela nagovarjajo predvsem kot vir podatkov, je pa po moji oceni njeno najboljše delo njena avtobiografija. Seveda so to samo moje subjektivne ocene.

Bi morala naša osnovnošolska izobrazba zahtevati poznavanje njenih del in življenja?

Ja, definitivno. Če pogledamo, se je odnos v zadnjih tridesetih, dvajsetih letih, odkar jo jaz spremljam, dramatično spremenil. Od tistega zaničevanja, zasmehovanja pred leti do zdaj, ko je Alma uvrščena v šolske učbenike, do tega, da je na znamki, je kar izjemen dosežek. Pošta Slovenije redko da žensko na znamko. Mislim, da je samo 4 % žensk na znamkah. Kar ne pomeni, da je 96 % moških sposobnejših od žensk. Veliko ljudi si je prizadevalo, da je bila predstavljena v veliki pregledni razstavi v Cankarjevem domu, ki je ogromno prispevala, da se glas o Almi Maksimiljani Karlin razširi po Sloveniji in tujini. Tako gremo sedaj s to razstavo na Dunaj. Percepcija Alme Maksimiljane Karlin se je dramatično spremenila. Moja ocena je, da je k temu prispevalo izključno resno znanstveno raziskovalno delo. Vse, kar vam jaz povem, sem dolžna pospremiti z navedbo vira. Alma pa je bila vrsto let žrtev reproduciranja nekih govoric, navajanja nekih nepreverjenih podatkov. Celo strokovnjaki, raziskovalci so si to privoščili. Odkar pa mi na znanstven način pristopamo k Almi Maksimiljani Karlin, se je pred vami skristalizirala podoba osupljive človeške usode. Očitno je to za ljudi dovolj prepričljivo, da so lahko svoj pogled nanjo spremenili. Ko navedeš vir, ljudje to lahko preverijo, ugotovijo, ali ima ta vir težo, ali je to res ali ne. Alma Maksimiljana Karlin je tipični primer, kaj lahko naredijo človeška zloba in govorice. Na to vedno opozorim mlade, ko vodim razstavo. Mamina vzgoja je bila katastrofalna, čeprav z dobrimi nameni. Vemo, da je pot v pekel lahko tlakovna tudi z dobrimi nameni. Alma je že pri trinajstih prvič razmišljala o samomoru, ker jo je njena mama že takrat zamorila.

4 DISKUSIJA

4.1 Ovrednotenje hipotez

Hipoteza 1: *Predpostavljava, da se je odnos do Alme Maksimiljane Karlin spremenil na bolje.*

To hipotezo sva izbrali zaradi enega samega razloga. Še preden sva se odločili za izdelavo raziskovalne naloge, sva opazili, da se je v Celju odvijalo mnogo stvari, ki so nas želele zblížiti z Almo Maksimiljano Karlin. Kot enega izmed konkretnih primerov lahko navedeva izid nove slikanice o Almi Maksimiljani Karlin. Poleg tega se je vedno več govorilo njej (v letu 2019), saj smo obeležili 130-letnico njenega rojstva in 100 let od njenega odhoda v svet. Na televiziji so se predvajali razni prispevki o njej, eden izmed njih je prispevek RTV Slovenija, v katerem so se pogovarjali s kustosinjo Barbaro Trnovec ob izdaji znamke.

Postavljene hipoteze nama ni bilo težko potrditi ali ovreči, saj je bil odgovor na to vprašanje precej jasen. S pomočjo nadaljnjega raziskovanja pa sva lahko poizvedeli konkretno, kdaj in zakaj se je naš odnos do Alme Maksimiljane Karlin spremenil. Zanimiva se nama je zdela tudi ugotovitev, zakaj se je v Celju sprva razvila negativna predstava o njej, ki se je obdržala še skoraj trideset let po njeni smrti in jo je uspelo ovreči samo resno znanstveno raziskovanje.

V poglavju Spomini na Almo (naš odnos do Alme) in podpoglavju V času Alme sva se še bolj poglobili v dejavnike, ki so nas pripeljali do večjih sprememb, med katere spadajo postavitve spominske plošče, izid dokumentarnih filmov (o katerih pišejo članke in s tem širijo znanje o Almi), izidi monografij in praznovanje obletic njenega rojstva, smrti in odhoda na potovanje okoli sveta.

Zanimalo naju je tudi, kako Celjani dojemajo odnos do Alme in ali so tudi sami opazili kakšne spremembe na tem področju. Glede na rezultate 10. vprašanja v anketi, lahko potrdiva svoje mišljenje, da je večina ljudi prav tako opazila spremembo v našem odnosu do Alme. Le 7 % vseh anketirancev je dejalo, da spremembe ni oziroma ta ni opazna. 93 % ljudi se je z najino trditvijo strinjalo in le redki v svojem odgovoru niso dopisali svojega mnenja ter kaj vse se je spremenilo.

Glede na rezultate lastne raziskave in na mnenje anketirancev lahko **prvo hipotezo potrdiva.**

Hipoteza 2: *Večina ljudi še vedno ne ve, kdo je bila Alma Maksimiljana Karlin.*

Naslednjo hipotezo sva si izbrali, saj naju je zanimalo, koliko ljudje pravzaprav pozna Almo Karlin. Glede na našo zgodovino in odnos do nje se nama je zazdelo, da smo šele v začetnih korakih in da čeprav se je odnos do Alme Karlin spremenil na bolje, ljudje danes še vedno ne vedo, zakaj je prav ona tista pomembna oseba, o kateri bi se moralo še več govoriti.

Da bi lahko drugo trditev potrdili ali ovrgli, sva se morali obrniti na vsesplošne rezultate najinega spletnega vprašalnika. Rezultati odgovorov na četrto, sedmo, deveto, deseto, enajsto, dvanajsto, trinajsto in štirinajsto vprašanje so nama dali jasen odgovor.

Najprej sva prosili anketirance, da sami ocenijo svoje znanje o Almi, tako da bi dobili vpogled v njihovo mnenje, koliko vedo o Almi Karlin, in bi lahko na koncu rezultate ankete (najine

ugotovitve) primerjali z njihovimi odgovori. Polovica ljudi (50 %) je na to vprašanje odgovorila z dobro, kar pomeni da poznajo najpomembnejše podatke o njej. 30 % je na vprašanje odgovorilo z zadostno, o njej vedo nekaj podatkov. S prav dobrim znanjem se je ocenilo 39 anketirancev, kar je 11 %. Najnižji delež pa sta imela odgovor nezadostno (ničesar ne vedo o Almi), to je 5 %, in odlično (so zelo dobro seznanjeni z Almo Karlin, poznajo njena dela, življenje in pomen), in sicer 2 %.

Pri osmem vprašanju sva želeli izvedeti, ali ljudje vedo, katere obletnice smo v tem šolskem letu (2019/2020) praznovali v povezavi z Almo Karlin. Večina ljudi je poznala vsaj eno ali dve, redki celo tri obletnice. To so bile obletnica rojstva, smrti in obletnica začetka njenega potovanja.

Čeprav sva v devetem vprašanju ljudi vprašali samo po njihovem mnenju, sva dobili nazaj zelo izčrpne odgovore, iz katerih se je dalo razbrati, da večina anketirancev, ki spadajo v drugo in tretjo generacijo (aktivno prebivalstvo in upokojenci), ve dosti o njenem življenju, lažnih predstavah o Almi in je bila vsesplošno vesela, da se končno govori o njej v lepši luči.

Z nadaljnjimi vprašanji ankete sva preverili znanje anketirancev. Dobljeni rezultati so se razlikovali glede na vprašanja. Ugotovili sva, da so anketiranci najbolje odgovarjali na enajsto vprašanje, v katerem sva jih vprašali, ali vedo, kje je Alma (v Celju) stanovala. Poznavanje odgovora na trinajsto vprašanje je bilo najbližje ravnovesju kljub manjši prevladi tistih, ki niso poznali odgovora nanj. Zelo dobro so anketiranci odgovarjali na zadnje vprašanje – v razmerju sedem proti tri. Edino vprašanje, kjer večina odgovora ni poznala ali pa le delno, je bilo dvanajsto vprašanje, v katerem naju je zanimalo, ali vedo, kdo je naročil prenovu hiše na Pečovniku in kdo je hišo prenovil. (Odgovor na to vprašanje je bilo: naročnik prenove je Mestna občina Celje, hišo so prenovili dijaki Srednje šole za gradbeništvo in varstvo okolja, ki deluje v okviru Šolskega centra Celje).

Glede na rezultate spletnega vprašalnika sva najino **drugo hipotezo ovrgli**.

Hipoteza 3: *Z Almo Maksimiljano Karlin je najbolje seznanjena najstarejša generacija (upokojenci).*

Primer desetega vprašanja iz razlage prejšnje hipoteze velja tudi v tem primeru, poleg tega pa sva po dolgi analizi podatkov ugotovili, da je aktivno prebivalstvo skupaj z upokojenci najbolje reševalo anketo. Od tega je upokojeno prebivalstvo z višjim nivojem izobrazbe (končanim univerzitetnim programom) najbolje reševalo anketo. S to ugotovitvijo sva lahko **tretjo hipotezo potrdili**.

Kot razlog, zakaj je poznavanje druge in tretje generacije boljše od prve, sva se obrnili na peto vprašanje, v katerem sva anketirance vprašali, kdaj so bili prvič seznanjeni z Almo Karlin. Večina anketirancev tretje generacije je za Almo Karlin izvedela v šoli, kar je še dodaten dokaz za najino prvo osnovno teorijo, da se vedno več govori o Almi tudi v šoli, ki ima bistven pomen v izobrazbi slovenskega naroda in s tem vpliva na percepcijo mladih – ne samo danes, tudi nekoč.

Hipoteza 4: Razlog za slabo poznavanje resnice o Almi Maksimiljani Karlin so predvsem govornice in miti, ki so si jih ljudje izmislili skozi leta.

Da sva sploh lahko začeli raziskovati odnos Celjanov do Alme skozi leta, sva morali najprej Almo dobro spoznati. Ko sva se poglobili in pozanimali ne samo o njenem življenju, ampak tudi o njeni identiteti, sva spoznali, da imajo in so imeli ljudje napačno predstavo o tem, kdo je bila.

Barbara Trnovec, ki pozna Almo bolje kot kdorkoli, nama je v intervjuju pojasnila razloge, zakaj nekateri Celjani še danes menijo, da je nemškutarka in izdajalka slovenskega rodu. Razloga za to sta nerazumevanje okoliščin, v katerih je Alma odrasla, in nepoznavanje zgodovinskega ozadja. Takšne napačne interpretacije informacij so vodile do rojstva mnogih neresnic, govoric in mitov.

S tem spoznanjem sva **četrto hipotezo delno potrdili**, saj niso bili le govornice in miti, ki so sprožili negativno percepcijo o Almi, ki je razlog za nepoznavanje resnice o Almi.

Hipoteza 5: Znanje o Almi Maksimiljani Karlin se najpogosteje širi preko medijev.

Rezultati ankete so naju najbolj presenetili pri petem vprašanju. Kot je razvidno že iz same hipoteze, je bilo najino predvidevanje, da največ ljudi izve za Almo Karlin preko medijev, napačno. V vprašalniku sva navedli naslednje možnosti: v šoli, doma, preko medijev in nisem še slišal zanjo. 125 ljudi, kar je 35 %, je za Almo Karlin izvedlo v šoli, dva odstotka manj pa doma. Zanimivo se nama je zdelo tudi dejstvo, da le 2 % ljudi še nista nikoli slišala za Almo Karlin.

Hipotezo sva ovrgli.

5 ZAKLJUČEK

Mnogi ljudje se še danes ne zavedajo, kako zelo pomembna oseba je bila Alma Maksimiljana Karlin. Na srečo se to število iz dneva v dan manjša. Veliko mladih danes širi njene ideje in upošteva njene besede, ki nas nagovarjajo k ponovnemu razmisleku o svojih načelih, prepričanjih in naši predanosti do ciljev, ki si jih sami postavimo. Za primer lahko omeniva nekdanjo dijakinjo naše šole Zalo Bojović, ki se je skupaj s svojim partnerjem Johannesom odpravila po poteh Alme Maksimiljane Karlin.

Alma Maksimiljana Karlin ni bila pomembna zgolj kot pisateljica in popotnica, ampak tudi kot človek. O tem pričajo njen neizmeren pogum, neuklonjenost, pokončnost in predvsem njena strast do učenja. Živ dokaz za to je tudi Alma Lea Kraševc, katere zgodba je ena izmed mnogih na videoposnetku z naslovom Thea Gammelin. Tako kot Alma se je rodila z napakami ob rojstvu. Danes živi običajno življenje, zahvaljujoč Almi Maksimiljani Karlin in Thei Shreiber Gammelin, ki sta ji bili vseskozi za zgled. Pomagali sta ji pri krepitvi samopodobe in doseganju ciljev, saj sta vedno govorili, da zmoreš vse samo, če si želiš. Alma Maksimiljana Karlin naju je tako kot mnoge druge popolnoma prevzela. Veliko sva se naučili o njej. Danes veva, da ni samo pomembna Celjanka, ampak tudi Slovenka in svetovna popotnica. Ta dejstva so kljub temu, da je podoba o njej danes boljša, kot je bila, še vedno premalo poudarjena. Sklenili sva, da se najino delo ne sme končati s to raziskovalno nalogo. Želiva si, da bi najina raziskovalna naloga odprla oči tudi drugim ljudem. Najina želja je, da bi Almo Maksimiljano Karlin nekega lahko postavili ob bok najvidnejšim Slovencem, kot so France Prešeren, Primož Trubar, Jurij Vega, Slavoj Žižek, Leon Štukelj itd.

6 VIRI IN LITERATURA

6.1 Literatura

- Cvirn, Janez: Celjsko nemštvo in problem nacionalne identitete. *Zgodovinski časopis* 46 (4)/1992, 451–455.
- Jezernik, Jerneja: Alma M. Karlin, državljanka sveta: življenje in delo Alme Maksimiliane Karlin (1889–1950). Ljubljana: MK, 2009.
- Koritnik, Nuša: Javni spomeniki v Celju po letu 1991. Maribor: Filozofska fakulteta, 2013
- Orožen, Božena: Dom, domovina, jezik – in Alma Karlin: Ob 40-letnici smrti svetovne popotnice in pisateljice. *Celjski zbornik* 25/1990, 153–164.
- Počivavšek, Marija: Med literaturo in zgodovino: Percepcija Celja v Alminih [Z]gubljenih topolih. *Almine meje in margine*. Ur. Marija Počivavšek. Celje: Muzej novejše zgodovine Celje, 2009.
- Šučur, Maja: Alma M. Karlin – zasebno. *Časopis za Kritiko Znanosti* 42.256/2014, 232–241.
- Trnovec, Barbara: Alma M. Karlin in njeni moški. *Skrivnost popotnice in pisateljice Delo de facto*. L. 3, št. 10 (jan. 2014). 62–69.
- Trnovec, Barbara: Kolumbova hči: življenje in delo Alme M. Karlin. Celje: Pokrajinski muzej. 2011.

6.2 Elektronski viri

- CETINSKI, U. Alma Karlin – drobna po postavi, mogočna po dejanjih. [Online]. Cankarjev dom, 2019. [Datum zadnje spremembe 20. 11. 2019]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.cd-cc.si/novice/alma-karlin-drobna-po-postavi-mogocna-po-dejanjih>.
- Dialogi 9 2018: Alma Maksimiljana Karlin: identitete, pisanje, recepcija. *Dialogi*, 2018, 9. <http://www.aristej.si/slo/PDF/Dialogi%209%2018.pdf>.
- J., A. Sto let za Almo Karlin gre v svet njena znamka. [Online]. Celje: MMC RTV SLO, 2019. [Datum zadnje spremembe 24. 01. 2019, 18:08]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.rtv slo.si/kultura/vizualna-umetnost/sto-let-za-almo-karlin-gre-v-svet-njena-znamka/478247>.

- MAROT, M. Svetovna popotnica Alma M. Karlin na priložnostni znamki. [Online]. Dnevnik, 2019 [Datum zadnje spremembe 25. 01. 2019, 7:45]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.dnevnik.si/1042859364>.
- OMAHEN, R. Prva svetovna vojna: sama okrog sveta – življenjska pot Alme Karlin. [Online]. Ljubljana: MMC RTV SLO, 2014. [Datum zadnje spremembe 28. 09. 2014, 09:59]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.rtv slo.si/prva-svetovna-vojna/sama-okrog-sveta-zivljenjska-pot-alme-m-karlin/347376>
- Alma in Thea v Pečovniku pri Celju: <https://www.kamra.si/mm-elementi/item/alma-in-thea-v-pecovniku-pri-celju.html> (fotografija, str. 12).

7 PRILOGA

7.1 Anketa Alma Maksimiljana Karlin